

SOBRE LA “NOCIÓ” D’ACADÈMIA

Comunicació a la sessió de l’Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya
de 5 de febrer de 2019

per

JOSEP-D. GUÀRDIA i CANELA

Membre de número de l’Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya.
Vicepresident 1er. de la Comissió Executiva de la
“Conferencia Permanente de las Academias Jurídicas Iberoamericanas”

I.- Escaiença, propòsit i delimitació d’aquesta comunicació

En ocasió de la presentació davant d’aquesta Acadèmia de la comunicació¹ informant sobre el X Congrés de la “Conferencia permanente de las Academias Jurídicas Iberoamericanas”, celebrat a Madrid els passats dies 22 al 24 de novembre de 2018, vaig donar compte del debat que s’havia originat en el si del Consell de Presidents i Delegats entorn als requisits mínims que havien de presentar les Acadèmies que es volguessin incorporar a la Conferència². I vaig informar també que havia rebut

¹ Es tracta de la comunicació presentada a la sessió ordinària de l’Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya de 18 de desembre de 2018 amb el títol: “X CONGRES D’ACADÈMIES JURÍDIQUES IBEROAMERICANES (Madrid, 22-24 de novembre de 2018). Crònica del Congrés i presentació dels treballs”

² La qüestió se suscità amb motiu de la sol·licitud d’incorporació a la Conferència permanent d’Acadèmies jurídiques iberoamericanes, de l’Acadèmia del Col·legi d’Advocats de Pichincha, província a la qual pertany la capital de la nació, Quito. En relació amb aquesta petició algunes Acadèmies manifestaren alguns dubtes pel fet de tractar-se d’una Acadèmia estretament vinculada i dependent del Col·legi d’Advocats

l'encàrrec de formular un document de treball sobre aquest tema. Amb posterioritat³ va semblar d'interès que procedís a presentar aquí el document de treball esmentat, per tal que pugés ser debatut per totes els membres de la nostra Corporació. Darrerament s'ha presentat la necessitat d'efectuar un pronunciament sobre una Acadèmia concreta i aquest comunicant va ser designat ponent de la proposta de resolució corresponent que, per tractar la mateixa qüestió de de l'anàlisi d'un cas concret, s'adjunta com Annex.

M'interessa remarcar que el propòsit que anima aquesta comunicació no és el d'efectuar un treball ample i profund sobre el "concepte" i la "naturalesa jurídica" de les Acadèmies⁴, sinó molt més modestament, ajudar a configurar els elements distintius i d'intensitat variable, d'allò que possibilita que a una determinada i concreta entitat la puguem considerar subsumida en la "noció" d'Acadèmia⁵.

L'índole d'aquesta comunicació fa que prescindeixi de l'exposició de la normativa –pràcticament inexistent- sobre les Acadèmies, de la seva evolució històrica, de la seva natura, de la seva major o menor vinculació amb altres entitats i –en la necessitat de referir-me a països molt diversos, encara que tots ells de l'àrea geogràfica iberoamericana- de les diferències que poden donar-se en funció de la legislació territorial que les hi sigui d'aplicació⁶.

De tota manera cal assenyalar que, des de els inicis de la Conferència d'Acadèmies jurídiques iberoamericanes, la preocupació per l'essència de les Acadèmies ha estat constant. En un primer moment, els Congressos proposaven el tractament de, al menys, tres temes: un de dret privat, un de dret públic i un altre relatiu a les Acadèmies⁷. Tot i

³ Sessió ordinària de 5 de gener de 2019

⁴ En els darrers anys la doctrina administrativa espanyola s'ha ocupat bastant del tema de les Acadèmies. Sense ànim d'exhaustivitat, esmentaré: Leopoldo TOLIVAR ALAS «*Sobre la naturaleza y régimen jurídico de las academias*», *Homenaje al Profesor Dr. D. Ramón Martín Mateo*, Valencia, 2000; Antonio PAU PEDRÓN «*Las Reales Academias en el sistema jurídico español*» *Cuadernos de Derecho Registral*, Madrid, 2009; Noelia DE MIGUEL SÁNCHEZ «*Las academias y su configuración jurídica*», Barcelona, 1999, i «*Reflexiones en torno a la Ley 5/1997, de 18 de diciembre, de academias en el ámbito del Principado de Asturias*», RAP 1999; José CABRERA RODRÍGUEZ «*El derecho fundamental a la libertad de investigación científica [Art. 20.1.b) CE] como principio organizativo. El caso de las Reales academias*», RAP 2014. Encara més properament, José-Luis MARTINEZ LÓPEZ-MUÑIZ «*Estatuto jurídico de las Academias científicas territoriales*». *Revista Jurídica de Castilla y León*, 2018

⁵ Utilitzo, doncs la paraula "noció" en forma analògica a la seva accepció de "coneixement elemental". Així doncs el meu propòsit és establir els trets elementals de les Acadèmies.

⁶ He procurat conèixer totes les informacions a les quals he pogut arribar, especialment les publicades a Internet. No obstant, hi ha moltes Acadèmies de les quals no tinc cap informació, llevat de la que hagi pogut obtenir de forma oral en les successives reunions. La mostra, tot i amb tot, em sembla suficient.

⁷ Especialment importants foren els treballs presentats al II Congrés d'Acadèmies Jurídiques Iberoamericanes, Madrid 1996, el Fòrum primer del qual, vaig tenir l'honor de coordinar, i que es va

que darrerament aquest plantejament s'ha modificat, hi ha, però, materials importants a ser tinguts en compte, encara que no es pot dir que s'hagi arribat a conclusions definitives.

En aquesta línia cal remarcar una excepció. Al II Congrés de les Acadèmies Jurídiques Iberoamericanes –Madrid 1994- el Fòrum primer va elaborar unes Conclusions, de les quals, com a Coordinador vaig ser el redactor que deien textualment:

“Las Acadèmies Jurídiques Iberoamericanes, reunidas en Congreso, en Madrid:

Primero. Felicitan a la Real Academia de Jurisprudencia y Legislación por haber dedicado uno de los foros del Congreso, al estudio de la naturaleza jurídica y misión de las Acadèmies.

Segundo. Se sienten continuadores de la tradición académica clásica que va desarrollándose a lo largo de la historia

Tercero. Se reconocen manifestación de una realidad cultural que se concreta en el espacio y el tiempo, en función de distintos condicionamientos.

Cuarto. Constatan que son elementos que definen su personalidad:

A) Realidad de una Asociación o persona moral de base asociativa, constituida por un “numerus clausus” de juristas.

B) Finalidad de contribuir al progreso de la ciencia jurídica por medio del estudio, la investigación, la enseñanza y la difusión de la cultura jurídica. Ejerce asimismo la función de consulta mediante informes a los poderes públicos emitidos espontáneamente o a solicitud de aquéllos.

C) Reconocimiento o aprobación en variadas formas por el Estado que declara su interés público y en su caso les atribuye carácter de ente público no estatal

Quinto. Proclaman su autonomía manifestada en sus estatutos, libremente elaborados, que el poder público puede aprobar o rechazar, sin que en ningún caso pueda intervenir en su contenido.

dedicar al tema. “Naturaleza jurídica de las Acadèmies”. Foren aquests: José-Luis LOPEZ MOSTEIRO, “Naturaleza jurídica de las Academia”; José-Luis MEILAN GIL “Naturaleza y régimen jurídico de las Reales Acadèmies”; José-Luis MERINO HERNANDEZ “Notas a la ponencia sobre naturaleza jurídica de las Acadèmies”; José Domingo RAY “Misión de las Acadèmies”; i Hildegard RONDO DE SANZO. “Consideraciones sobre la naturaleza jurídica y el alcance de las Acadèmies”. Totes elles figuren a Llibre del Congrés, editat per la Real Academia de Jurisprudencia y Legislación i la Fundación Ramon Areces. Madrid 1998

Afirman también su autonomía de funcionamiento y económica, sin perjuicio de rendir las cuentas que correspondan.

Sexto. Entienden contrario a su instituto toda intervención administrativa, sin perjuicio el control jurisdiccional, como exigencia del principio de tutela judicial efectiva de los derechos e intereses legítimamente reconocidos por las leyes.

Séptimo. Expresan su decidida voluntad de intercambiar entre todas ellas, información sobre sus Estatutos, su carácter, las singularidades de su respectiva naturaleza jurídica, sus actividades y sus publicaciones”.

Probablement per l'excés d'ambició dels objectius, no es va aprofundir en aquest tema que restà obert. Ara –com deia- la qüestió es posa en uns termes molt senzills i funcionals. Es busca resposta a la pregunta de quins són els elements mínims que ha de presentar una Acadèmia per a la seva incorporació a la Conferència d'Acadèmies Jurídiques Iberoamericanes.

II.- El “Decàleg” dels elements constitutius d’una noció general d’Acadèmia.

En una primera versió, aquests elements podrien ser:

1. Les Acadèmies son agrupacions de persones físiques.
2. Integrades majoritàriament o fonamentalment per doctors o llicenciats en dret o persones con un grau universitari similar en matèria jurídica.
3. Que s’hagin distingit, amb prestigi reconegut en la seva comunitat jurídica, en l’estudi, el conreu o la pràctica del dret: Professors universitaris del grau més elevat, Advocats, Magistrats i Jutges, Fiscals, Notaris, Registradors de la Propietat i professionals afins.
4. Amb un número tancat i limitat de membres, que s’anomenen i renoven per cooptació.

5. Amb projecció en un àmbit territorial determinat que constarà en les seves normes organitzatives.
6. Constituïdes de manera independent o autònoma, encara que mantinguin alguna estreta vinculació con alguna altra organització universitària o jurídica similar, especialment si aquesta darrera ha estat la seva fundadora. *S'assimilen a elles aquelles Acadèmies que fins i tot integrades en un ens superior, no obstant tinguin Reglaments propis i independents d'aquest col·lectiu, que les capaciti per a elegir els seus propis òrgans de funcionament.* A ser possible, dotades de personalitat jurídica pròpia
7. Reunides per a uns fins precisos y determinats: l'estudi i la investigació del dret i de les ciències que li són auxiliars o afines; el foment i la difusió de la cultura jurídica i la col·laboració amb el poder legislatiu per a la reforma i progrés de les lleis, el poder executiu i el poder judicial de un determinat Estat, que ha de ser necessàriament de dret.
8. Han *d'haver estat reconegudes (expressament o tàcitament) com a tals pel respectiu Estat o circumscripció territorial on s'enquadren* (abans: “de formar pare, d'alguna manera, de la Administració institucional o corporativa. I, en aquest sentit, han de ser reconegudes como a tals pel respectiu Estat”).⁸
9. La seva estructura i règim de govern han de ser autènticament democràtics.
10. Han de regir-se per uns Estatuts o per la legislació general que les hi sigui aplicable

III. Alguns comentaris a cadascun d'aquests elements

1. Condició personal dels membres

⁸ El text en lletra itàlica dels punts 6 i 8 foren modificats amb posterioritat a la primera redacció. per tal de fer-los més flexibles

Entenem que el substrat de les Acadèmies és necessàriament la persona física. Les Acadèmies son agrupacions de persones físiques. Tenen base associativa. Responen a les característiques de les “*universitates personarum*”. I aquest fet és rellevant per tal d’evitar l’eventual constitució d’Acadèmies formades per altres Acadèmies. Fa relativament poc temps vàrem tenir una experiència negativa al respecte⁹. No neguem la possibilitat i fins i tot la conveniència de que les Acadèmies es relacionin i vinculin. No, però, creant un altre ens amb el nom d’Acadèmia. Hi ha alguns precedents de constitució d’un ens o òrgan, agrupant amb major o menor intensitat totes o algunes de les Acadèmies d’un territori. En ocasions el nom atribuït ha estat el d’Institut o de Consell¹⁰, però mai el d’Acadèmia.

2. Grau universitari dels membres

Les persones que integren l’Acadèmia han de ser doctors o llicenciats o disposar d’un grau similar. Tractant-se d’Acadèmies jurídiques, la titulació òbviament ha de ser en dret. El títol pot haver estat obtingut en qualsevol Universitat reconeguda com a tal, sigui estatal o privada, pertanyent al mateix àmbit territorial que l’Acadèmia o a un altre diferent. El fet que les Acadèmies siguin jurídiques¹¹ no obsta a que entre els seus membres hi hagi titulats d’altres disciplines universitàries vinculades al dret, com poden ser les ciències polítiques, morals, socials, econòmiques, etc.

3. Prestigi reconegut

Els membres de les Acadèmies Jurídiques han de ser persones que s’hagin distingit en l’estudi, el conreu o la pràctica del dret. I han de gaudir d’un reconegut prestigi. Totes les professions jurídiques poden –i fins i tot convé– que hi estiguin representades. En el cas de membres que no ostentin la condició de juristes, el prestigi s’haurà de predicar de

⁹ Es va voler crear per llei una anomenada Academia de Catalunya, com “estructura d’Estat”. La idea, configurada des de la bona fe més gran, no va passar d’una fase preparatòria i va ser rebutjada per la pràctica totalitat de les Acadèmies amb seu a Catalunya.

¹⁰ És el cas de l’ “Instituto de España” o de l’ “Instituto de Reales Academias de Andalucía” o, si es vol, del “Consell Interacadèmic de Catalunya”.

¹¹ No totes les Acadèmies de la “Conferencia” són estrictament jurídiques i algunes tenen una denominació més ampla. Les espanyoles, en general, es denominen Acadèmies de Jurisprudència y Legislación; totes menys la d’Astúries que es limita a “Jurisprudència”. Algunes encapçalen el seu nom amb la qualificació de “Real”. Entre les americanes, però, tenim: les argentines –Córdoba i Buenos Aires– que es titulen “de Derecho y Ciencias Sociales”; les de Mèxic, Nicaragua i Puerto Rico utilitzen el mateix nom que les espanyoles –Jurisprudència y Legislación–; la de Colòmbia, el redueix a només “Jurisprudència”; la de Xile es diu “de Ciencias Sociales, Políticas y Morales”; les de Venezuela i Paraguai “de Ciencias Políticas y Sociales”; la de Bolívia, “de Ciencias Jurídicas”; les de Costa Rica, Honduras i Perú, “de Derecho”; la única, de moment, de Ecuador. “del Colegio de Abogados de Pichincha” i la de Brasil, “das Letras Jurídicas”.

la professió que exerceixin. Ni resulta exigible ni s'impedeix que algunes persones físiques puguin ser Acadèmics per raó del càrrec¹²

4. Exigència de *numerus clausus*

Probablement és l'element que d'una manera més clara diferencia les Acadèmies de les Associacions en general¹³. I, d'altra banda, diferencia les Acadèmies del nostre entorn i les de l'àmbit anglosaxó. El nombre de membres pot ser –i de fet és- molt variable. Normalment ve determinat per la norma de constitució o pels Estatuts. Evidentment, el nombre de membres és canviant en el temps per tal d'adequar-se als serveis que presta l'Acadèmia i als seus destinataris. Encara que en el moment de la constitució els membres poden ser designats per l'Ens o òrgan constituent, posteriorment el sistema d'elecció hauria de ser, per regla general, la cooptació.

5. Àmbit territorial determinat

Cal que la normativa que regeix cada Acadèmia fixi el seu àmbit territorial de competència¹⁴. No és exigible que només hi pugui haver una Acadèmia en cada Estat. I tampoc és exigible que els membres siguin originaris o resideixin en el territori de l'Acadèmia¹⁵

6. Independència i autonomia. Personalitat jurídica

Es podria pensar que la personalitat és una exigència “*sine quan non*” per a que es pugui considerar que estem en presència d'una Acadèmia. A més seria un element molt fàcil de constatar ja que habitualment la personalitat jurídica s'acredita mitjançant algun

¹² Recordem que en el nostre cas aquesta fou una qüestió històricament molt debatuda, en relació amb el Degà de l'ICAB. Finalment s'adoptà la solució que figura a l'article 18 dels Estatuts –dret d'assistència i veu a les reunions, però no condició de membre-. A València el Degà és automàticament membre de número i President de l'Acadèmia

¹³ La nostra Acadèmia pot constituir una manifestació preclara de la transició d'un *numerus apertus* a un *numerus clausus* de membres. El 1840 el nombre d'associats era il·limitat. Durant l'època de la II República i sota la Presidència d'Amadeu Hurtado (1934-1937) es procedí a designar uns Acadèmics de mèrit que probablement haurien integrat el *numerus clausus* de membres de l'Acadèmia, al qual sembla que es volia anar. Per aquest motiu, quan en 1954, l'Acadèmia es reconstituí sota el principi de *numerus clausus* de membres, es cridà a formar-ne part a tots els Acadèmics de mèrit de l'etapa precedent.

¹⁴ També en aquesta matèria hi ha notable diversitat. Algunes Acadèmies són d'àmbit estatal; altres, no. A Argentina hi ha dues “Academias Nacionales” –Buenos Aires y Córdoba-; a Ecuador està vinculada al Col·legi d'Advocats d'una determinada província –Pichincha-. A Espanya, generalment coincideixen amb les Comunitats Autònomes Astúries, Aragó, Catalunya, Extremadura, Galícia, Illes Balears i Múrcia; en algunes Comunitats -Andalúcia- n'hi ha dos –Sevilla i Granada (que expressament fixa com a territori el de l'antiga Audiència Territorial integrada per les províncies de Jaén, Màlaga, Almeria i Granada) - una altra és d'àmbit estrictament provincial –Valladolid-. El País Vasc no té formalment Acadèmia jurídica

¹⁵ Algunes Acadèmies ni es plantegen la qüestió en els seus Estatuts. Altres adopten diferents fórmules sobre la base de la nacionalitat dels membres o de la seva residència.

tipus de registre. No podem oblidar, però, que algunes Acadèmies, com històricament la nostra, en principi eren Associacions¹⁶. Encara n'hi ha algunes, a casa nostra, que essent associacions, utilitzen el nom d'Acadèmia¹⁷. I en l'àmbit iberoamericà n'hi ha més d'una que no tenen, en aquest moment, personalitat jurídica¹⁸. Per totes aquestes raons l'exigència de personalitat jurídica s'ha suavitzat col·locant el focus sobre la seva independència o autonomia, insistint en el fet que han de ser de la major amplitud possible. En tot cas, però, sembla també exigible una voluntat de duració indefinida, és a dir una continuïtat en el temps, que hauria de consignar-se expressament als Estatuts, amb la previsió de les eventuais conseqüències de la seva dissolució.

7. Finalitats

Amb diferents formulacions, les línies generals de les finalitats són gairebé sempre les mateixes i sobre elles no hi sol haver debat. Es podrien agrupar en: a) l'estudi i la investigació del dret i ciències afines; b) la docència; c) el foment i la difusió de la cultura jurídica, i d) el desplegament d'alguna funció pública. Els Estatuts solen enumerar també les activitats de les Acadèmies i aquestes concreten i desenvolupen llurs finalitats. Cal remarcar que el desplegament de funcions públiques sol esmentar-se especialment quan l'Acadèmia té o espera tenir la condició d'Administració pública corporativa o institucional.

8. Reconeixement

En un primer moment es pensava que per a ser Acadèmia, en la plenitud del terme, calia ostentar la condició de Corporació de Dret Públic o, al menys, formar part d'alguna manera de l'Administració institucional o corporativa. Aquesta condició, no obstant, és més pròpia de les Acadèmies erigides d'acord amb l'ordenament jurídic espanyol. Per aquest motiu, finalment es suavitzà el text i ara es parla només d'un cert "reconeixement" per part de l'Administració competent, que podrà ser tàcit quan, per exemple, es vingui a admetre algun dels efectes que s'han derivat del fet de la pertinença de les Acadèmies a l'Administració corporativa. Així, per exemple, la

¹⁶ La majoria de les Acadèmies de Jurisprudència i Legislació d'Espanya varen néixer a redós dels principals Col·legis d'Advocats. Amb el pas del temps, algunes adquiriren personalitat jurídica pròpia, mentre que resulta dubtós en altres casos –València–.

¹⁷ És el cas, per exemple de la prestigiosa *Acadèmia de Ciències Mèdiques i de la Salut de Catalunya i Balears* fundada el 5 d'abril de 1878 que compta amb un número elevadíssim d'associats.

¹⁸ La de Perú sembla que no ostenta personalitat jurídica; la de la província de Pichincha és una secció del Col·legi d'Advocats

competència dels tribunals de la jurisdicció administrativa per resoldre algunes qüestions (com les controvèrsies en matèria d'eleccions), o l'atribució d'un caràcter oficial específic (com per exemple donar informes o dictàmens de caràcter oficial) o siguin objecte d'inscripció en un registre *ad hoc* o tinguin un règim específic de finançament *et cetera*.

9. Estructura i govern democràtics

Aquest és un requisit que sol ser present en totes les Acadèmies i que també respon a les exigències de les persones jurídiques de base associativa. Constitueix, però, una garantia cara al futur. I la possibilitat d'excloure del món de les Acadèmies a aquelles que no s'ajustin a aquest principi, justifica que sigui establert com a criteri essencial d'allò que entenem per Acadèmia.

10. Estatuts i règim jurídic.

Les Acadèmies han de tenir una norma pròpia i privativa, normalment denominada "Estatuts". No desmereix la seva autonomia que hagin de ser aprovats pels poders públics, en la forma prevista en cada ordenament jurídic. Al contrari, aquest reconeixement pot resultar fonamental per la consideració com Acadèmia. A vegades, especialment quan l'autonomia és menor, se la denomina "Reglament". En aquesta normativa ha de quedar establert el règim jurídic de l'entitat, especialment si no hi ha una norma legal o reglamentaria que l'estableixi. Els capítols dels diferents Estatuts de les actuals Acadèmies ens proporcionen un bona relació enunciativa de les matèries que han de contenir els estatuts: disposicions generals (personalitat, naturalesa, fins, mitjans i domicili), organització i composició, condició de membres, procediment d'accés a la condició e membres, règim, jurídic, sessions, publicacions i concursos, règim econòmic, reformes estatutàries i extinció de l'Acadèmia.

IV. Conclusió

Com deia al principi, no he volgut definir estrictament les Acadèmies ni fixar la seva naturalesa jurídica ni donar criteris rígids de qualificació. El propòsit és més modest i pràctic: establir uns criteris que, aplicats amb la deguda flexibilitat, serveixin d'instruments per discernir quan ens trobem davant la presència d'una Acadèmia susceptible d'incorporar-se a la "Conferencia permanente de Academias Jurídicas

Iberoamericanas”. En qualsevol cas, si d’aquesta manera podem contribuir entre tots a perfilar la “noció d’Acadèmia” ens podrem sentir doblement satisfets.

Barcelona, 19 de febrer de 2019

PROPUESTA DE RESOLUCIÓN

sobre la solicitud de la Academia del Colegio de Abogados de Pichincha (Ecuador) para incorporarse a la Conferencia Permanente de las Academias Jurídicas Iberoamericanas.

Antecedentes

1. Después de una serie de gestiones efectuadas por representantes de la Conferencia Permanente se contactó con la Academia del CAP.
2. La Acadèmia del CAP, con ocasión de los preparativos del X Congreso de Academias Jurídicas Iberoamericanas celebrado en Madrid los día 22 al 25 de noviembre de 2018, solicitó su incorporación a la Conferencia permanente.
3. En la reunión del Consejo de Delegados celebrada en Madrid el día 23 de noviembre, el Presidente de la Conferencia permanente sometió a la consideración de los Delegados la propuesta de integración provisional en la Conferencia de la Academia del Colegio de Abogados de Pichincha (Ecuador), sin perjuicio de que en un determinado plazo presenten las solicitudes y documentación precisas. Por unanimidad se aprobó esta propuesta presidencial.

4. No obstante esta aprobación unánime, hubo intervenciones que cuestionaron la integración definitiva por entender que la expresada Academia no reunía la totalidad de los requisitos exigidos para considerar que una determinada Academia pueda integrarse en la Conferencia permanente.

5. La Academia del CAP ha formulado su petición de incorporación y acompañado la documentación correspondiente.

6. Se halla en fase de estudio por parte de la Conferencia un documento en el que se fijarán los elementos que deben concurrir en una Academia concreta, para poder adherirse a esta organización.

Consideraciones

Primera.- La Academia del Colegio de Abogados de Pichincha (CAP), según resulta de su Reglamento, fue creada a finales del siglo XIX, aun antes de la conformación del Colegio de Abogados del mismo territorio y fue en su tiempo una entidad de consulta de las funciones del Estado. En la actualidad es un organismo interno de carácter científico-jurídico, encargado del estudio del Derecho y de la Jurisprudencia.

La Academia del CAP ha presentado copia certificada de su Reglamento interno aprobado en sesión del Directorio del Colegio de 19 de abril de 2016. En este Reglamento se establece sus “Características” (art. 1º), sus “Finalidades” (art. 2º); “las categorías de miembros” (art. 3º); los “requisitos para ser miembro de número” (art. 4º); “la cooptación de miembros de número” (art. 5º); los “organismos de la Academia” (art.6º); los “miembros del Directorio” (art. 7º) y una “Disposición general” (art. 8º) que remite a la Asamblea general para cualquier actuación o decisión no contemplada en el Reglamento.

Segunda.- A la vista del expresado Reglamento certificado, no cabe duda de que nos hallamos en presencia de una agrupación de personas físicas en quienes deben concurrir unos requisitos de reconocido prestigio o notable relevancia en el ámbito de su territorio. Hay un *numerus clausus* de 24 miembros elegidos por el Directorio del Colegio pero que utilizan el sistema de cooptación en caso de separación, renuncia o fallecimiento durante su mandato, que es en principio vitalicio. La Academia tiene unas finalidades que vienen a coincidir con las que son habituales en estas entidades. En su historia ha funcionado como entidad de consulta estatal y en la actualidad ofrece servicios de indudable interés público, entre los que se destaca su colaboración en la mejora de la legislación formal y material. Su estructura y régimen de gobierno se corresponden con el sistema democrático. Y se rige por el Reglamento del que se ha dado repetida cuenta.

Hay que tener presente, por otro lado, que esta Academia “es un organismo interno” del Colegio de Abogados (art. 1º del Reglamento) que los primeros miembros de número son nombrados por el Directorio del Colegio de Abogados (art. 3 a)) y que fue este órgano de gobierno quien aprobó su Reglamento. La Academia no ostenta personalidad jurídica propia sino que actúa mediante la del Colegio de Abogados.

Tercera.- Así las cosas, resulta evidente que la Academia del Colegio de Abogados de Pichincha reúne numerosas características de las que habitualmente concurren en el concepto de Academia que utiliza esta Conferencia permanente. Y, al propio tiempo no ostenta algunas otras sobre cuya naturaleza, entidad y valor procede ahora pronunciarse. Previamente, sin embargo, hay que dejar expresamente consignado que la Conferencia permanente de Academias jurídicas iberoamericanas constituye un organismo que, desde su creación en Granada en 1994, se ha venido inspirando en principios de libertad, flexibilidad y subsidiariedad. Y estos mismos principios deber ser aplicados a la decisión que se tome sobre la incorporación de las nuevas Academias que espontáneamente lo soliciten.

La Academia del CAP ciertamente no ostenta personalidad jurídica propia e independiente. Ésta, sin embargo, no ha sido una “*conditio sine qua non*” para acceder a la Conferencia permanente, como lo acredita el hecho de que otras Academias tampoco la ostentan.

De lo que se trata es de averiguar si en su estructura y funcionamiento goza de la “independencia necesaria” para integrarse en la organización de las Academias jurídicas iberoamericanas. Para abordar la cuestión hay que tener presente que la mayoría de las Academias jurídicas nacen, bien de las Universidades, bien de los Colegios de Abogados. Se ha dicho que son hijas de estas Instituciones, que nacen ya con propósito de emancipación y, en su caso, de alcanzar la plena capacidad jurídica y de obrar.

Cuarta.- Del análisis de los preceptos del Reglamento, efectuado conforme a los principios antes expuestos, se llega a la conclusión de que, al menos según el tenor literal de los mismos, concurren en la Academia del CAP, elementos suficientes para considerar que, aun sin tener personalidad jurídica propia, goza de un canon de independencia suficiente, respecto del Colegio de Abogados, al que históricamente precedió y que modernamente la ha conformado.

En efecto, la Academia puede tomar iniciativas para el cumplimiento de sus finalidades (art.2); designa por cooptación a los miembros de número (art.4); nombra a los miembros correspondientes y honorarios (art. 3 b y c); dispone de una Asamblea general con amplias atribuciones (art. 6) que es expresión de la voluntad colectiva de la institución; y se reconoce al Presidente de la Academia la titularidad sobre ella (art. 7 i.) aunque la representación legal la ostenta el Presidente del Colegio.

Ello no obstante, es cierto que existen algunos puntos de la estructura y funcionamiento de la Academia que podrían ser mejorados. Así: i) alguna expresión del Reglamento – singularmente la de organismo “interno”- pueda considerarse más o menos afortunada; ii) convendría resolver la aparente contradicción del número de miembros de número – 24 y 21- de los arts. 3 a) y 6 a; iii) probablemente resultaría oportuno que se manifestase expresamente su propósito de alcanzar plena independencia, sin perjuicio de una estrecha vinculación con el Colegio; y iv) resultaría apropiado que se incorporase al Reglamento o Estatutos futuros, elementos distintivos de las Academias tradicionales, como la obligatoriedad y los plazos del discurso de ingreso y la posibilidad de una mayor apertura a juristas no necesariamente pertenecientes al Colegio.

Y por todo ello,

la Comisión Ejecutiva de la Conferencia Permanente de Academias Jurídicas Iberoamericanas, por escritos que se han archivado oportunamente y sin necesidad de sesión, ha tomado esta

DECISIÓN

Aprobar con carácter definitivo, pero sujeto a la ratificación por el Consejo de Delegados de esta Conferencia permanente, la incorporación de la Academia del Colegio de Abogados de Pichincha.

Acuerdo adoptado por aprobación sin reunión, al haberse recibido las correspondientes respuestas por escrito, en Madrid, el día.....de febrero de dos mil diecinueve.